

2,1 חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958

פרק ראשון: עיקרי ההתיישנות

הגדרות

1. בחוק זה -
"בית-משפט" - כל רשות שיפוטית או בורר, ולמעט בית-דין דתי;
"תובענה" - הליך אזרחי לפני בית-משפט;
"מקרקעין" - קרקע מכל סוג וכל זכות או טובת-הנאה בקרקע וכל דבר המחובר לקרקע חיבור-קבע וכל זכות או טובת-הנאה הטעונים רישום בספרי האחוזה.

טענת התיישנות

2. תביעה לקיים זכות כל שהיא נתונה להתיישנות, ואם הוגשה תובענה על תביעה שהתיישנה וטען הנתבע טענת התיישנות, לא יזדקק בית המשפט לתובענה, אך אין בהתיישנות בלבד כדי לבטל את הזכות גופה.

הזמן לטענת התיישנות

3. אין נזקקים לטענת התיישנות אם לא טען הנתבע טענה זו בהזדמנות הראשונה לאחר הגשת התובענה.

תביעה שכנגד וקיצוז

4. בתובענה על תביעה שלא התיישנה או שהתיישנה אך לא נטענה נגדה טענת התיישנות, לא תישמע טענת התיישנות נגד קיצוז באותה תובענה ולא נגד תביעה-שכנגד, כשהיא והתביעה שבאותה תובענה נושאן אחד או כשהן נובעות מאותן נסיבות.

פרק שני: תקופת ההתיישנות

הזמן להתיישנות

5. התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן - תקופת ההתיישנות) היא -
(1) בשאינו מקרקעין - שבע שנים;
(2) במקרקעין - חמש-עשרה שנה; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) - עשרים וחמש שנה.

תחילת ההתיישנות

6. תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה.

תרמית ואונאה

7. היתה עילת התובענה תרמית או אונאה מצד הנתבע, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעה לתובע התרמית או האונאה.

התיישנות שלא מדעת

8. נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאינן בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה.

הודאה בקיום זכות

9. הודה הנתבע, בכתב או בפני בית-משפט, בין בתוך תקופת ההתיישנות ובין לאחריה, בקיום זכות התובע, תתחיל תקופת ההתיישנות מיום ההודאה; ומעשה שיש בו משום ביצוע מקצת הזכות, דינו כהודאה לענין סעיף זה.

¹ ס"ח 251, התשי"ח, עמ' 112 (145).

תיקון: ס"ח 450, התשכ"ה (11.3.1965), עמ' 103;

ס"ח 883, התשל"ח (18.1.1978), עמ' 65;

ס"ח 1946, התשס"ד (30.6.2004), עמ' 430;

ס"ח 2103, התשס"ז (12.7.2007), עמ' 385. הצ"ח - כנסת 139, התשס"ז, עמ' 110.

² בס"ח 575, התשכ"ט, עמ' 279 (חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969), סעיף 159(ב), נקבע: "חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, לא יחול על תביעות לקיום זכות במקרקעין מוסדרים, אולם אין בכך כדי למנוע טענה מכוח ההתיישנות שאדם היה זכאי לטעון אותה לפני תחילת חוק זה".

פרק שלישי: חישוב תקופת ההתיישנות

קטינות

10. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו עדיין לא מלאו לתובע שמונה-עשרה שנה.

ליקוי נפשי או שכלי

(תיקון התשס"ד)

11. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו התובע לא היה מסוגל לדאוג לעניניו מחמת ליקוי נפשי או שכלי, זמני או קבוע, ולא היה עליו אפטרופוס; היה עליו אפטרופוס, לא יבוא במנין הזמן שבו טרם נודעו לאפטרופוס העובדות המהוות את עילת התובענה.

יחסי אפטרופסות

12. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היה התובע אפטרופוס של הנתבע או נתון לאפטרופסותו.

נישואין

13. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היו בעלי-הדין נשואים זה לזה; בנישואין שהוכרו כדין בטלים מעיקרא או שהופקעו כדין, יראו את בעלי הדין לענין סעיף זה, כאילו היו נשואים זה לזה עד יום ההכרזה או עד יום ההפקעה.

שהות מחוץ לישראל

(תיקון התשל"ח)

14. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו נמצא אחד מבעלי הדין בשטח מדינה, שמחמת התנאים שהיה נתון בהם שם או מחמת היחסים שהיו שוררים בין אותה מדינה לבית מדינת ישראל לא יכול היה, הוא או בעל-דינו, לקיים את הבירור המשפטי. בסעיף זה -

"שטח מדינה" - לרבות כל ארץ-חסות וכל שטח התפוס למעשה בידי מדינה;

"בעל-דין" - לגבי נכס המוקנה לאפטרופוס על נכסי נפקדים, לאפטרופוס על נכסי גרמנים או לממונה על רכוש האויב - מי שהיה בעל הנכס האמור ערב ההקנייה, ולגבי נכס שבניהולו של האפטרופוס הכללי - בעל הנכס.

תובענה שנדחתה

15. הוגשה תובענה לפני בית-משפט, לרבות בית-דין דתי, והתובענה נדחתה באופן שלא נבצר מן התובע להגיש תובענה חדשה בשל אותה עילה, לא יבוא במנין תקופת ההתיישנות הזמן שבין הגשת התובענה ובין דחייתה.

תקופת התיישנות לאחר עיכוב

16. נתעכב מנין תקופת ההתיישנות כאמור בסעיפים 10 ו-12 עד 15, לא תסתיים התקופה לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו חדל העיכוב; נתעכב מנין התקופה כאמור בסעיף 11 - לא תסתיים לפני שעברו לפחות שנתיים מן היום שבו חדל העיכוב.

סגירת בית-משפט

17. נבצר מן התובע בשנה האחרונה של תקופת ההתיישנות להגיש את התובענה מפני שנסגר בית-המשפט המוסמך לדון בה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה שנה מן היום שבו חזר ונפתח בית-המשפט.

תביעת הזכות אינה משפיעה

18. לענין חישוב תקופת ההתיישנות אין נפקא מינה אם הזכות נתבעת על-ידי הזכאי המקורי או על-ידי חליפו או אם הזכות נתבעת נגד החייב המקורי או נגד חליפו, ובלבד שאם נסבה הזכות בדרך ירושה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו נסבה הזכות.

תביעה בשל תקיפה מינית או התעללות

(תיקון התשס"ז)

18א.³ (א) בחישוב תקופת ההתיישנות של תביעה בתובענה שהגיש נפגע בשל מעשה כמפורט להלן נגד הפוגע בו, לא

³ על תביעה כאמור בסעיפים 18א או 18ב לחוק שהתיישנה לפני יום 12.7.07 (להלן - יום התחילה) לפי הדין שחל עליה ערב יום התחילה, ימשיכו

יבוא במניין הזמן שבו טרם מלאו לנפגע 28 שנים :

(1) תקיפה מינית שבוצעה בנפגע בהיותו קטין ;

(2) התעללות שבוצעה בנפגע בהיותו קטין בידי פוגע שהוא בן משפחתו או אדם שהיה אחראי עליו ;

(3) תקיפה מינית שבוצעה בנפגע בהיותו בגיר אך בטרם מלאו לו 21 שנים, תוך ניצול יחסי אמון, תלות, טיפול או מרות או בידי פוגע שהוא בן משפחתו.

(ב) בסעיף זה -

"בן משפחה" -

(1) הורה, בן זוגו של הורה אף אם אינו נשוי לו, סב או סבתא ;

(2) מי שמלאו לו 15 שנים והוא אחד מאלה : אח או אחות, אח או אחות חורגים, דוד או דודה, גיס או גיסה ;

(3) אומן, בן זוגו של אומן אף אם אינו נשוי לו, אביו או אמו של אומן ;

(4) מי שמלאו לו 15 שנים והוא אחד מאלה : בנו או בתו של אומן ובן זוגו של כל אחד מאלה, אחיו או אחותו של אומן ובן זוגו של כל אחד מאלה ;

"אומן" - אב או אם במשפחת אומנה שאישר משרד הרווחה והשירותים הציבוריים ;

"אחראי על קטין" -

(1) מי שעליו האחריות לצורכי מחייתו, לבריאותו, לחינוכו או לשלומו של קטין - מכוח דין, החלטה שיפוטית, חוזה מפורש או מכללא, או מי שעליו האחריות כאמור לקטין מחמת מעשה כשר או אסור שלו ;

(2) מי שהקטין מתגורר עמו או נמצא עמו דרך קבע, ומלאו לו 18 שנים, ובלבד שקיימים ביניהם יחסי תלות או מרות.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו אם הוגש כתב אישום נגד הפוגע בשל עבירה כאמור בסעיף 18ב שביצע בנפגע,

והתובענה היא בשל מעשה המהווה עבירה כאמור.

תביעה נגד מי שהוגש נגדו כתב אישום בעבירת התעללות בקטין או בעבירת מין

(תיקון התשס"ז)

18ב.⁴ תקופת ההתיישנות של תביעה בתובענה שהגיש נפגע, בשל עובדות המהוות עבירה כמפורט להלן שבוצעה בו, נגד הפוגע בו שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה כאמור, לא תסתיים לפני שעברה שנה מהיום שבו פסק הדין בהליך הפלילי הפך לחלוט :

(1) עבירת התעללות לפי סעיף 368 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בסעיף זה - חוק העונשין), שבוצעה בקטין בידי האחראי עליו ; בסעיף זה, "אחראי על קטין" - כהגדרתו בסעיף 18א(ב) ;

(2) עבירה לפי סעיפים 345, 346(א), 347(א) או (ב), 348(א), (ב), (ג) או (ד), ו-351 לחוק העונשין, או לפי סעיף 75 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, שבוצעה בקטין או באדם שטרם מלאו לו 21 שנים, לפי הענין.

פרק רביעי: הוראות שונות

תקופת התיישנות מוסכמת

19. רשאים בעלי הדין להסכים, בחוזה נפרד בכתב, על תקופת-התיישנות ארוכה מן הקבועה בחוק זה, ובתביעה שענינה אינו מקרקעין - גם על תקופת-התיישנות קצרה יותר מן הקבועה בחוק זה, ובלבד שלא תקצר מששה חדשים.

הזכות ליפרע משעבוד

20. נושה שיש לו על חובו ערבון, משכנתה, משכון או שעבוד כיוצא באלה, אין בהתיישנות כדי לפגוע בזכותו ליפרע מן השעבוד.

לחול הוראות הדין שהיה בתוקף ערב יום התחילה והוראות סעיפים 18א או 18ב לא יחולו.

על תביעה שביום התחילה טרם התיישנה לפי הדין שחל עליה ערב יום התחילה, יחולו הוראות סעיפים 18א ו-18ב לחוק.

⁴ על תביעה כאמור בסעיפים 18א או 18ב לחוק שהתיישנה לפני יום 12.7.07 (להלן - יום התחילה) לפי הדין שחל עליה ערב יום התחילה, ימשיכו לחול הוראות הדין שהיה בתוקף ערב יום התחילה והוראות סעיפים 18א או 18ב לא יחולו.

על תביעה שביום התחילה טרם התיישנה לפי הדין שחל עליה ערב יום התחילה, יחולו הוראות סעיפים 18א ו-18ב לחוק.

התיישנות פסק-דין

21. פסק-דין בתובענה שעברו עליו עשרים-וחמש שנה בלי שהזכאי לפיו עשה פעולה כל שהיא כדי לבצעו, רשאי החייב לטעון טענת התיישנות; ואולם פסק-דין בתובענה שלפי תכנו אינו טעון ביצוע אינו נתון להתיישנות.

תיקון חוק הקרקעות העותמני

(תיקון התשכ"ה)

22. בסעיפים 20 ו-78 לחוק-הקרקעות העותמני תבוא במקום התקופה הקבועה בהם תקופת חמש-עשרה שנה, ולגבי מקרקעין שנרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות הקנין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) - תקופת עשרים-וחמש שנים; ואולם לגבי אדם שהחל בהחזקת מקרקעין לאחר יום כ"ד באדר א' התש"ג (1 במרס 1943), לא יבואו במנין חישוב התקופה חמש שנים המתחילות מיום תחילת חוק זה; ובמקום הטעמים החוקיים לעיכוב תקופת ההתיישנות האמורים בסעיף 20 לחוק האמור, יחולו הוראות חוק זה לחישוב תקופת ההתיישנות.

תיקון פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין)

23. בפקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) -

(1) הסעיפים 52 ו-53 - בטלים;

(2) בסעיף 55, במקום איזכור סעיף 1663 של המגילה, יבוא איזכור חוק זה.

תיקון פקודת הנזיקין האזרחיים

24. בפקודת הנזיקין האזרחיים, 1944 -

(1) סעיפים 68, 68ב, 68ג, 68ד ו-71א - בטלים;

(2) בסעיף 68א, ברישא, במקום המלים "לענין תקופת ההתיישנות" יבואו המלים "לענין תקופת ההתיישנות בתובענה על נזיקין אזרחיים", ובכל מקום באותו סעיף במקום המלה "תביעה" תבוא המלה "תובענה".

תיקון פקודת השטרות

25. בפקודת השטרות, בסעיף 96, בסעיף-קטן (א), במקום המלים "חמש שנים", יבואו המלים "שבע שנים" ובמקום המלים "שנה אחת" תבוא המלה "שנתיים".

ביטולים

26. בטלים -

(1) סעיפים 1660, 1662 עד 1672 ו-1674 למגילה;

(2) סעיפים 276 עד 282 לחוק הסחר הימי העותמני מיום 20 באוגוסט 1863;

(3) סעיפים 65 ו-68 לחוק המסחרי העותמני משנת 1850;

(4) סעיפים 143 עד 147 לחוק הזמני על ההוצאה לפועל העותמני מיום 11 במאי 1914;

(5) סעיף 10 לחוק זכות-יוצרים, 1911;

(6) פקודת ההתיישנות (אויבים ושבויי-מלחמה), 1946;

(7) סעיף 12(ב) לפקודת מסילות-הברזל הממשלתיות, 1936;

(8) סעיף 11 לחוק בנק הדואר, התשי"א-1951.

דינים שמורים

27. אין חוק זה בא לפגוע בתקופת-התיישנות הקבועה לענין פלוני בדין אחר, אלא אם נאמר כך במפורש בחוק זה; ואין חוק זה בא לפגוע בכל סמכות, לפי כל דין, לדחות תובענה או לסרב למתן סעד מחמת שיהוי.

דין המדינה

28. הוראות חוק זה יחולו גם על המדינה.

הוראות מעבר

29. (א) תביעה שנתיישנה לפני תחילתו של חוק זה וענינה אינו מקרקעין, לא יחולו עליה ההוראות של חוק זה הקובעות תקופות ההתיישנות; אך תובענה על תביעה שנתיישנה כאמור שהיתה תלויה ערב תחילתו של חוק זה - רשאי בית המשפט להחיל עליה כל הוראות חוק זה אף שענינה אינו מקרקעין.

(ב) תביעה שענינה מקרקעין יחולו עליה כל הוראות חוק זה אף אם לפני תחילת חוק זה נתיישנה התביעה או נסתיימה התקופה שהיתה קבועה בסעיפים 20 ו-78 לחוק-הקרקעות העותומני.

(ג) תביעה שלא נתיישנה לפני תחילתו של חוק זה יחולו עליה כל הוראות חוק זה.

(ד) בכל המקרים האמורים בסעיף זה לא תקצר תקופת ההתיישנות מכפי שהיתה נתונה לפני תחילת חוק זה.

ביצוע ותקנות

30. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובכלל זה תקנות לשם הקניית תוקף להוראות בדבר חישובן וארכן של תקופות ההתיישנות שנקבעו בהסכם בין ישראל ומדינה זרה, או באמנה בינלאומית שישראל צד לה, אף אם ההוראות באותו הסכם או באותה אמנה סוטות מהוראות חוק זה.

פנחס רוזן	דוד בן-גוריון	
שר המשפטים	ראש הממשלה	
		יצחק בן-צבי
		נשיא המדינה